

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre 16 kor.

Hogyedévre 4 "

Helyben háshoz hozva:

Egész évre 20 kor

Hogyedévre 5 "

Vidékre postán szállítva:

Egész évre 24 kor.

Hogyedévre 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kóriratok visszaadását vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Nagyvárad gazdálkodása.

— A pénzügyi tanácsos expozéja. —

Nagyvárad város pénzügyi szakbizottsága tegnap tartott ülésében foglalkozott a város 1912. évi költségvetésével. Az ülésen Lukács Ödön tanácsnok ismertette a költségvetés több tételeit s kifejtette a városi gazdálkodás programját a jövőre.

A város gazdasági jelenének és jövőjének ezen érdekes és tanulságos képe a következő:

A haladó idő ismét azon kötelezettséget róvja reánk, hogy gazdasági életünk jövő évi ciklusára háztartási tervet készítsünk. E kötelezettség teljesítését megkönnyíti, hogy izmosodó gazdasági szervezetünk háztartásunk anyagi erőit is fokozza, teherbíró képességét növeli. Fejlődésünk e kedvező jelensége biztató perspektívába állíthatja városunk jövőjét. Sajnos a nehéz életviszonyok megakadályozzák, hogy a rendelkezésre álló erőtöbbletet egészen productív célok szolgálatába állítsuk. Nem emancipálhatjuk ugyanis magukat a mai súlyos megéheztetési viszonyok nyomasztó hatása alól és úgy véljük segélyre kell sietnünk legalább is a város kisebb állásban levő alkalmazottainak. A drágaság nyomasztó terhét leginkább a jövővedelemre és a városi életre utalt tisztviselők és alkalmazottak érzik, mint akik ezt nem háríthatják át a termelő osztályokra. Míg azonban magasabb tisztviselői állásokban a drágaság csak türelmetlen, addig a kisebb hivatali existenciáknál az ez által okozott helyzet egészen kétségbeesítő.

Az alkalmazottak segélyére két irányban sietünk. Drágasági pótlékkal javadalmazásukat is emeljük, de jobban dotált állások szervezésével előhaladásukat is biztosítani kívánjuk. A gondoskodás ez utóbbi módja nemcsak anyagi helyzetüket szilárdítja meg, n csak tartalmazza a szorgalmat, de az előretörkés vágya is felébreszti a kis existenciák körében s míg egyrészt őket az állandósághoz szoktatja, addig másrészt a városi adminisztrációt is az alkalmazottak ambíciós törekvésében egy olyan morális értékhez juttatja amelynek közhaszna az érte hozott áldozat nagyságát messze túlhaladja.

Dacára annak, hogy a bevétel emelkedésből 34532 koronát köt le a kisebb alkalmazottak helyzetének javítása, új állások szervezésére és fizetésemelésekre is 40825 koronát javasolunk fordítani, még sem mondható értékelennek az előttünk fekvő költségvetési terv, — mert egyrészt a már létező közintézmények fejlesztését előmozdítja, másrészt több fontos közintézmény kezdeményezését is jelenti.

A mai tarthatatlan helyzet különös kötelezettségünk tette, hogy elsőrendű hatósági feladatunk a közbiztonság megóvása érdekében újabb áldozatot hozunk. A rendőrfőkapitány szemléltetőleg mutatott rá, hogy a mai lé-

szám mellett minő hiányos városunkban a közrendészet szolgálata.

E megokolt előterjesztés hidegen nem hagyhatott bennünket, hiszen tudjuk, hogy a közbiztonság szilárdsága elsőrendű kelléke a jogrendnek, ezzel a kulturális és gazdasági haladásnak tehát a városi fejlődés nélkülözhetetlen követelményeinek. A rendőrség létszámát tehát egy alkaptányi, két fogalmazói, egy fogalmazó gyakornoki és 16 l. oszt. rendőri állással szaporítani kívánjuk, ehhez képest ennek 30325 koronát kitevő költségeit a költségvetésbe előirányoztuk. Már itt megemlítjük azonban, hogy e költségeket nem a rendes bevételi forrásainkból kívánjuk fedezni, de azokat az államsegély várható többletére irtuk, mint amely a miniszteri leirat értelmében közbiztonsági intézményeink fejlesztésére elsősorban felhasználható.

Városunk emelkedő niveauja hozza magával, hogy többet költsünk köstermekre. E címen tehát a kiadásokat 4255 koronával megemeltük. Közegészségügyi és állategészségügyi érdekeinket honoráljuk, amidőn e célokra a múlt évinél 17495 koronával többet kívánunk áldozni.

Nem felejtkezhetünk meg a kultur szükségletekről sem. Paralel osztályok felállításával fejlesztettük az iparostanonc a polgári és elemi iskoláinkat, ezenkívül szervezzük a szünidei rajztanfolyamokat is. Mindezek 18,598 korona újabb költséggel terhelik a jövő évi háztartást.

Közjótékonyági kiadásaink sem maradnak az ideai keretekben. Emeljük a Csesztivó Dúdek alap segélyét és alapító tagjai sorába lépünk az orsz. gyermekvédő Ligának.

Közegészségügyi és szociális célt kívánunk szolgálni közszéki versenytüzemünk a jéggyár további üzemben tartásával illetve fejlesztésével és állategészségügyi és állatforgalmi érdekeinket védjük, midőn állatvásártercink fenntartásával járó kiadásainkat 3184 koronával megemeltük.

A köztisztaság miseriáin is javítani kívánunk, mert e célra a folyó évi előirányzathoz képest 16,000 koronával többet vettünk fel költségvetési tervünkbe.

Mindezek mellett új intézmények alapját is megveti az előterjesztett költségvetés. Így gondoskodik az új tüdőbeteg sanatorium elvállalt terheiről. Fedezi a vegyvizsgáló állomás felmerülő költségeit. Jelentékeny anyagi áldozatot hoz a nyilvános népkönyvtár érdekében, s mindezeket felül a vásárterek rendezése 41000 korona, a színházi záporkészülék és páholyok szaporítása: 18000 korona, tűzoltói gépkocsik: 70000 korona, vízmű kibővítése: 303.012 korona, aszfaltozás: 297.084 korona, villamos mű kibővítés: 485.728 korona és csatornázás: 655.000 korona. Összesen: 1.869.824 korona új beruházási költségnek annuitására is 102.846 koronát fordít. S mindeme kiadásokat fedezhettük a bevételi tételek reális előirányzásával. A pótdó tehernek emeléséhez csak igen mérsékeltén alig 2 százalékkal nyúlunk.

E költségvetésben az adminisztráció 868 980

korona, tehát 17 százalékot kitevő összköltsége mellett a közművelődési kiadások 409,557 koronával, a közjótékonyági kiadások 54,964 koronával szerepelnek s ezenkívül a beruházási kiadások a háztartás összerhének 19 százalékát teszik.

Háztartási tervünk tevékenységünk köréhez idomul; okszerű és providentialis gazdálkodási terv tehát csak úgy készíthető, ha működési programunk előre körvonaloztatik, ha városi politikánk iránypontjai jól előre kitűzettek. Egyrészt tehát, hogy gazdálkodásunk tervszerűségét beigazoljuk, másrészt pedig, hogy a város politikai programunk irányításába a törvényhatóság befolyását lehetővé tegyük, jövő évi működési tervünket a következőkben ismertetjük.

Az a nyomasztó helyzet, amelybe a fokosodó drágaság sodorta fogyasztó közönségünk nagy tömegét, rával bennünket, hogy tevékenységünk minden erejével polgáraink védelmére siessünk, különösen mikor látjuk, hogy a társadalom e fellépő gazdasági bajjal szemben szervezetlen, csak a hatóság támogatásában keres oltalmat.

Ámbár a drágaság világgazdasági jelenség s egy kisebb helyi önkormányzat a maga fogyatékos erejével alig veheti fel vele eredményesen a küzdelmet, mégis úgy gondoljuk, hogy céltudatos munkával a gazdasági árák fenyegető hullámszámát medrében tarthatjuk s abnormis kitörései ellen koncentrált és szervezett erővel védelmi sáncokat állíthatunk. E védelmi vonalat elsősorban azon népréteg részére kívánjuk megépíteni, amely leginkább ki van téve az ár veszedelmének, amelynél tehát a segítség a legsürgősebb. Ez a gazdaságilag gyenge néposztály. Ezt a közegészségügyi követelménynek megfelelő, olcsó menedékhöz, lakáshoz kívánjuk juttatni, miért is azon leszünk, hogy ez irányban megindított akciónkat a jövő év folyamán teljes energiával végre is hajtsuk.

Ezenkívül gondoskodni kívánunk arról, hogy a fogyasztó közönséget megfelelő mennyiségben a legszükségesebb élelmiszerhez hozzájuttassuk, miért is kezünkbe kívánjuk venni az élelmiszer kereskedelem közvetítését amennyiben városi társadalmunk mindenképp tartózkodniék az élelmiszeres vállalati megszervezésétől. Fontolóra vesszük a tejjel való ellátásnak hatóságilag való eszközölését és a szükséghez mérten nem fogunk idegenkedni a közszéki kenyérgyár felállításának eszméjétől sem. Bekívánjuk vezetni a lóhúst a logyasztási cikkek közzé, miután ez nagyobb városokban már fontos tényezője a néptáplálkozásnak. Törksszünk a konyhakerti termények olcsóbbá tételére s e részben azon megőrdés mellett vagyunk, hogy a város házszobrász fődjait elsősorban csak ily célra adjuk bérbé. Foglalkozunk a munkáskertek létesítési tervével és természetesen, hogy emellett támogatni kívánunk minden olyan társadalmi törekvést, amelyet a drágaság megszüntetésére alkalmasnak ítélünk és közhasznu jellegét megápitjuk.

A drágaság elleni eme védelmi munkálatok ámbár munkaerőket nagymértékben lefog-

Weiszlovits Adolf és Fia

cég „Concordia Entreprise des Pompes Funébres“ Első nagyváradai temetkezési vállalatával és márvány művek gyárával Rákóczi-ut 13. sz. a. épült házába (a régi Apolló épülettel szemben) ÁTKÖLTÖZÖTT.

Az 1858 év óta fennálló vállalat jóakaratu pártfogását és támogatását új otthonában is kéri kiváló tisztelettel Weiszlovits Lajos.

ják kötni, azonban még sem fogják kimeríteni. Szorgalommal kívánunk dolgozni emellett azon építómunkán, amely a város európai színvonalra való emelését célozza.

Igy kötelességügyi téren a *vegyvísszgáló* állomás sürgős megnyitását tekintjük feladatunknak s ezenkívül a *gyermekórkész, a vágóhid* felépítésén, valamint a köztisztaság végleges rendezésén fáradozunk. Szociális tevékenységünk a *munkásházak, a népfürdő, a szegényház* megépítésére fog irányulni.

Elsőrendű ipari kultur szükségletnek tartjuk a *felső ipariskola, ipari muzeum, kiállítási csarnok, ipari közműhely* létesítését, s éppen ezért laukadatlan energiával fogunk elkövetni mindent, hogy ez intézményeket városi közéletünk számára megszerezessük.

Az úgy fontosságához mérten foglalkozni fogunk a város szabályozási tervével és napirenden kívánjuk tartani a Körözs-folyó partjai szabaddá tételének kérdését.

Hogy pedig mindeme feladatokat a városi adminisztráció gépezete minél jobban és eredményesebben szolgálhassa, sürgősen tárgyalás alá vesszük a városi szervezet s ezzel együtt a villamos mű reformját is. Megtesszük ezt azért is, hogy a közigazgatás megbízhatóságának garanciáit adjuk s városunk társadalmának ez iránti bizalmát megerősítsük.

Itt említjük meg, hogy a törvényhatóság határozatához képest foglalkozunk a *gyógy-szertárak átruházása utáni illeték* behozatalának kérdésével s e tekintetben javaslatunkat legközelebb előterjesztjük.

Rövid összefoglalása ez a jövő teendőinek azonban ebből is megítélhető, hogy szemmel tartjuk kötelességünket s a legközelebbi időt a város érdekében kellőképpen igyekszünk kihasználni.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, december 20.

Elnök **Náday Lajos.**

A napirend értelmében rátért a ház a közügyek tárgyalására kiküldött országos bizottság tagjainak a megválasztására. Elnök a szavazást elrendeli, majd kihirdeti az eredményt melyszerint megválasztott 40 rendes és 10 póttag.

A Ház a következőket választotta meg delegátusoknak:

Rendes tagok: Apponyi Albert gróf, Bakonyi Samu, Batthyány Tivadar gróf, Berzeviczy Albert, Daniel Ernő báró, Daniel Gábor, Döry Zoltán, id. Erdély Sándor, Hegedüs Loránt, Heltai Ferenc, Holló Lajos, Issekutz Győző, Kabós Ferenc, Kammerer Ernő, Karátsonyi Jenő gróf, Kossuth Ferenc, Láng Lajos báró, Melzer Vilmos, Mezőssy Béla, Nagy Ferenc, Nyegre László, Pap Géza, Pejacsevich Tivadar gróf, Percel Dezső, Rosenberg Gyula, Sándor János, Solymossy Odön báró, Spevec Ferenc, Sviudermann Balázs, Szekulics László, Szivák Imre, Szüllő Géza, Tallián Béla, Telegdy József, Tisza István gróf, Vojnits Irtván báró, Werner Gyula, Wickenburg Márk gróf, Zichy Aladár gróf, Zsilinszky Mihály. Póttagok: Bornemissa Lajos, Darvai Fülöp, Ghillány Imre báró, Lukács György, Oberh Károly, Radicsevic Lőrinc, Speky Sándor, Ugron Zoltán, Vio Antal, Zákó Milán.

Az indemnitás.

Hegedüs Loránt a pénzügyi bizottság előadója kéri a Házat, hogy amennyiben már a pénzügyi bizottság is foglalkozott a pénzügyminiszter által benyújtott egy havi indemnitás kérés javaslatát s azt a nemzet számára szükségessé tartotta és megszavazta, szavazza meg a Ház is. (Helyeslés a fobboldalon.)

Szebeny Antal a kormány hibájának tartja, hogy a költségvetést idejében meg nem szavaztatta a Ház. Szükségessé tartja még két új egyetem felállítását. Az indemnitást a Kos-

suth-párt megbízásából nem fogadja el. (Helyeslés a baloldalon.)

Holló Lajos a Just-párt nevében beszél. A véderojavaslat oly óriási terheket ró a nemzetre, hogy annak megszavazása a parlamentben csak kompromisszum útján lehetséges. Az általános választójogot sürgősen megalkotandónak tartja s lehet, hogy ebben nem egészen értenek egyet az ellenzéki pártok, de hiszen a kormány pártjában is vannak e kérdésben vélemény eltérések. (Igaz, ugyan a baloldalon.) Beszél ezután a horvátországi választásokról és élesen eljéti az ottani viszonyokat. Az indemnitást nem szavazza meg. (Eljenzés és taps a baloldalon.)

Az elnök öt perc szünetet rendel el.

Szünet után.

Simonyi Semadam Sándor beszél és kritizálja a kormány politikáját.

Csermák Jenő a pártönkivüliek nevében kifogásolja, hogy a delegációból őket kihagyták.

Lukács László válaszol a felszólalásokra. Az ellenzék kapacitálásáról lemond. A horvát politikára vonatkozólag kijelenti, hogy azt senki se veheti rossz néven, ha a magyar kormány a magának megfelelő politikát kíván teremteni Horvátországban. Végül kéri az indemnitás megszavazását.

A Ház az indemnitást általánosságban megszavazza.

A vezérkari főnök lemondása.

Héderváry Károly válaszol ezután Apponyi Albertnek a Conrad ügyben hozzá intézett interpellációjára és a hármass szövetség ügyére. Kijelenti, hogy a vezérkari főnök fölmentése egyáltalán nincs összefüggésben a külpolitikai dolgokkal. A hármass szövetség megerősítésére egyáltalán nincs szükség, mert a hármass szövetség most is ép oly megbonthatatlan mint eddig volt.

Apponyi Albert gróf a választ tudomásul veszi.

Az ülés 2 órakor ért véget.

A város költségvetése.

A pénzügyi szakbizottság ülése.

Nagyvárad város pénzügyi szakbizottsága tegnap délután kezdte meg a város 1912. évi költségvetésének tárgyalását.

A városi tanács által előterjesztett költségvetés szerint a csatornázási illeték 2 százalékkal emelkednék. A tárgyalás első napján csupán általánosságban tárgyalták le a budget-tet, továbbá megbirálták a különböző fizetésemelés, személyi pótlék és drágasági pótlék iránti kérévényeket s a rendőrség létszámának emelését akként állapították meg, hogy a tanács javaslatával (16 új rendőr állás szervezése) szemben 24 új rendőr alkalmazását javasolja a szakbizottság, ami körülbelül 10.000 koronával emeli a kiadásokat s ha más rovatnál nem hozzá be a törvényhatóság, ez magában egy százalék közköltő emelést jelentene.

A költségvetés tulajdonképeni részletes tárgyalására így ma, csütörtökön délután tér át a pénzügyi szakbizottság.

Az ülésről a következő tudósítást adjuk:

Rimler Károly polgármester elnököt. **Lukács Odön** tanácsnok volt az előadó.

A megnyitás után **Lukács Odön** terjesztette elő az exozóját, amelyet lapunk élén közlünk.

Az előadói javaslatához **Rimler Károly** pótlásokat terjesztett elő, amelyek a költségvetéssel szoros kapcsolatban vannak. Felemlítette a város négy kövezési programját, amelyet a csatornázás miatt nem kezdtettek meg, de jövőre ezekre is rátérnek. Kolozsvári-utcát, az

Aradi-utat és Gilányi utcát alaposan kell kövezni; 52 utcán a járdákat aszfalttal látják el. De az uttesteket az összes utcákon Körözs kőve kell burkolni, hogy ne legyen a városban burkolatlan utca. A Fő utcába, Bémer- és Szent László-terekbe torkoló utcákat egészen aszfalttal burkolják. Mindezek négy millió koronát igényelnek. Fontos a határok kiterjesztése. Megveszik az Erzsébet-liget területét s a vármegyétől a Körözs-kaszárnyát. Igéretét bírják a I. sz. püspöknek, hogy a Szöllősi u. n. lapos legelőt, ami 72 hold, szintén megveheti a város. E tárgyban pénteken már megálla podás jön létre. Etre nézve még törvényhozási intézkedés is kell. A Komendáns-réten 6 parcellát vesz a város iskolai célra s *ugy a püspökségnél, mint a képtalanul ezek tekintetében a legnagyobb előzékenységgel találkozott a város.*

Dr Kurländer Ede nem szavazza meg a költségvetést, mert nem hisz a tanács ígéretében. A Szent-László tér aszfaltozását már 1910-re ígérték s még 1913 ban sem lesz meg. A város fejlődése, a hangoztatott nagy vívmány a polgárok munkájának eredménye, nem a tanácsnak. Lehet, hogy a miniszternél akadt meg a Szent László tér ügye, egy magánvállalat érdekében, de a polgármesternek kellene lenni annyi tekintélyének, hogy a város akarata érvényesüljön. Földeket akarnak venni, pedig van itt közelebbi dolog is, pl. a Szent-László templom elvitele (!), Szent János-utca kibővítése, stb. Ezeknek nem lett volna szabad kimaradni a költségvetési exposéból.

Dr Moskovits József egyenesen azt kifogásolja, hogy a költségvetés ismét szaporítani akarja a terheket. A drágasági pótléokra megjegyzi, hogy az nem időszerű, mert a drágaság az egész polgárságot sújtja. Az volna a cél s akkor ő sem szólana, ha a terhek emelkedéséért kapna valamit a polgárság. Az egész exposéban egy új dolog van, a felsőipariskola. Ami a polgárság javára volna, meg sincs említve. Az élelmezési bizottság életrevaló javaslatait figyelembe sem veszi a tanács, sőt ellenkező intézkedéseket tesz. A szervezeti szabályrendelet elkészítése, nyári uszoda, gazdasági iskola, munkáslakások, szintén elkerülték a tanács figyelmét. Csak a régi dolgokat találjuk az előterjesztésben. Temesvár, Pozsony már megkapták a munkáslakások építésére a 33 százalékos állami hozzájárulást. Teheremelésről nem zárkózik el, de csak ha ellenértéke van annak. Így azonban nem. A drágasági pótléka áttérve, kijelenti, hogy a szolgák, rendőrök, díjnokok részére megadja, de a magasabb tisztviselőknél nem. Ki ad a polgárságnak drágasági pótlékokat, pedig annak a keresete gyengült.

Gábel Jakab elfogadja az előterjesztést.

Dr Pász Sándor a díjnokok helyzeiének javítását a város elengedhetlen kötelességének tartja.

Rimler Károly kijelenti, hogy a tisztviselőknél nincs drágasági pótlék tervbe véve. A Szent László-tér burkolása mielőbb meglesz. Szent-János-utca elején pedig építenek s ezzel egyidejűleg kiszélesítik az utca torkolatát. A gazdasági iskola szerződését mielőbb megkötik az állammal. A munkáslakások építése azért késik, mert a miniszter még nem adta meg a 200.000 korona hozzájárulást.

Ezután általánosságban elfogadják a költségvetést.

A részletes tárgyalásnál **dr Adorján Emil** szólalt fel. A főtisztviselők fizetését is kevesnek tartja s azt rövid időn emelni is kell, de ő úgy szeretné, hogy a személyzet létszámának leszállítása által elért megakaratással emeljék a fizetéseket. A tanítók fizetését oly csekélynek tartja, hogy szinte kulturelles. Az összes kérévényeket egyszerre tárgyalják.

Lukács Odön ezután a különböző kérévényeket terjesztette elő. A tanács azok részére javasol 10 százalék korpótlékokat, akik sem fizetésjavításban, sem az államsegélyben nem részesültek. Továbbá, hogy az előhaladást a kisembereknek is biztosítja, a 12 havidíjas állást 25-re emeli fel; a napidíjasoknak 10 évi szolgálat után nyugdíjat biztosít.

Majd az egyes kérvényeket terjesztette elő. Ezek kapcsán a nyomozó rendőrök létszámát 4-ről 5-re emelték; a tanítóknak, hivatalos szolgáknak, napidíjasoknak, tűzoltóknak, 10 százalék drágasági pótlékot szavaztak meg.

Thury László főügyésze: 1000 korona, Magyar Jenő számtisztnek 700 korona személyes pótlék megszavazását javasolja a bizottság. A havidíjasok számát 12-ről 25-re emelték. Felemelték továbbá a kapus és az utca-seprők fizetését.

A II. oszt. számtisztek azon kérelmét, hogy I. osztályukká szervezzék át az állásukat, mivel ez anyagi kérdést nem képes, mert az államsegélyből egyforma fizetést kapnak, függőben hagyták.

Schwarz Adolf havidíjas 500 korona személyi pótléka iránti indítványt nem fogadták el, hanem jutalomra ajánlották a tanács figyelmébe.

A havidíjasok drágasági pótlék iránti kérvényét elvetették, mivel ez évben kaptak lakbérjavítást.

Dajka Endre és Rácz Endre alkapitányok, valamint Jablonszky Emil adópenztárnok, Akhandesz István havidíjas, dr. Istvánffy István árvászéki elnök, Nizsalovszky Sándor és dr. Kripka Henrik árvászéki ülnökök, dr. Déri István alügyész, az ügyosztály vezető számtisztek és a járványkórházi ápoló személyi pótlék iránti kérvényeit azzal adták vissza a tanácsnak, hogy majd a városi törvény alapján előálló fizetésrendezésnél vegye figyelembe a városi tanács.

Végül előterjesztette az előadó, hogy a rendőrség létszámát egy alkapitánnyal, 2 fogalmazóval, 1 fogalmazó gyakornokkal és 16 rendőrrel szaporítsák. Az ezzel járó évi 30253 koronát az államsegély várható többleteiből fedezzék.

Gerő Armin felszólalt s vázolta a mostani állapotokat, mikor alig 15 rendőr teljesíthet egyidőben őrszolgálatot. O legalább 24 rendőrrel kérte a létszám szaporítását, s a tanács csak 16-ot javasol. Ez ellen tiltakozik. Még legalább 8-al emeljék a rendőrök létszámát.

Rimler Károlyt meglepi ez a nyilatkozat, mert a tanácsban megegyezésre jutottak a főkapitánnyal. Ki tudja mutatni, hogy a rendőrség helyzetét és létszámát évről-évre javították.

Weisz Lajos melegen pártolja a főkapitány kérését, mert tarthatatlan állapotok vannak s az elől nem lehet elzárkózni.

Dr. Kurländer Ede a legfontosabbnak tartja a közegészséget, közbiztonságot és elemi oktatást. A kultúra, jótékonyosság mind csak azután jön. Nem a 24 számmal való szaporítást, de azt kívánja, hogy az egész szükségletet terjeszse elő a főkapitány s azt szavazzák meg.

A főkapitány és polgármester között kifjődött vita után a bizottság 24 új rendőri állás szervezését javasolja.

Este fél 7 órakor a tárgyalás folytatását ma, csütörtökön délután 3 órára halasztották.

Biharmegyei téli közgyűlése.

Biharvármegye törvényhatósága tegnap tartotta meg az évi utolsó közgyűlését. A közgyűlésen tekintettel Beöthy László kinevezetésére és a megtartott választásokra a bizottsági tagok szokatlanul nagy számban jelentek meg. A közgyűlés lefolyásáról tudósításunk a következő:

A bizottsági tagválasztások.

Ponban 9 órakor nyitotta meg Miskolczi Ferenc dr. főispán a közgyűlést. Első tárgya volt az alispán időszaki jelentése, melyet Keszthelyi Zoltán vármegyei főjegyző olvasott fel. A jelentést tudomásul vette a közgyűlés. Az igazolóválasztmány működéséről szóló jelentést szintén tudomásul vette a törvényhatóság és egyidejűleg a megüresedett törvényhatósági bizottsági helyek betöltése iránt is intézkedett. E szerint a nagybárodai választás elnökül Székely Károlyt, a béli elnökül Ertsey Gézárt és az urszádi elnökül Wertheimstein Henriket választották meg.

A mandátum lejártá miatt megüresedett igazoló választmányi tagsági helyekre a közgyűlés dr. Gyöngyössi István, dr. Ertsey Péter, Baranyi András, Udvarhelyi Béla, és Tatár Zoltán törvényhatósági bizottsági tagokat választotta meg egyhangulag.

Az így megalakított igazoló választmány elnökül dr. Pállay Lajost nevezte ki a főispán, aki a reáruházott kinevezési jog alapján a választmányba még Székely Jenő, Juricskay Dezső és Echerolles Gilbertet nevezte ki.

Beöthy László lemondása.

Miskolczi Ferenc főispán bejelenté ezután, hogy Beöthy Lászlót a király kereskedelmi miniszterre nevezte ki s ennélfogva a vármegyénél viselt minden tisztségéről lemond.

Telegdy József emelkedett szólásra. Lendületes szép beszédben méltatja Beöthy László érdemeit. Rámutat ama nagy és eredményes munkásságra, melyet Beöthy a vármegye életében kifejtett. Sajnálattal fejezi ki a felett a veszteség felett, mely a vármegyét érte a kinevezés által, de egyidejűleg örömet is nyilvánítja, hogy Biharvármegyének e kinevezés dicsőséget szerzett, az országnak pedig egy olyan férfit, kinek áldásos működését mindenki megfogja ismerni és érezni fogja annak hatását.

Egy olyan férfiutól, mint Beöthy László, egyszerű felirattal nem lehet búcsúzni, Beöthy László a vármegye szülöttje és egész élete össze van nőve a vármegyével. Őt nem lehet sablonos felirattal üdvözölni. Javasolja ezért, hogy a vármegye hatalmas küldöttség útján üdvözölje Beöthy Lászlót. A küldöttséget pedig a vármegye feje az alispán vezesse.

A javaslatot a közgyűlés egyhangulag elfogadta és elhatározta, hogy január 4-én nagyszabású küldöttség útján fogja üdvözölni Beöthy Lászlót.

A lemondás tárgyában pedig úgy határoztak, hogy azt a kényszerítő körülmények miatt elfogadják és Beöthy László érdemeit jegyzőkönyvileg örökítik meg. Egyidejűleg kimondta a vármegye, hogy Beöthy László működését figyelemmel fogja kísérni és a nagy munkában erejéhez képest támogatni is fogja.

A választások.

Ezután a megüresedett és ujonnan rendszerezett tisztviseleti állások betöltésére került a sor.

Első sorban az első osztályú szolgabírói állást töltötték be. Jóléve voltak Fichtner Gyula és Középpessy Dezső. Egyhangulag Középpessy Dezsőt választották meg.

Az egyik másodosztályú szolgabírói állásért erős küzdelem folyt Mártonffy Gyula és Mezey Gyula között. A két jelöltnek igen erős pártja volt. Szavazás útján döntöttek el, hogy ki nyerje el a szolgabírói állást. A szavazásból 25 szavazat többséggel Mártonffy Gyula dr került ki győztesen. A másik második szolgabírói állásra egyhangulag Miskolczi Jenőt választották meg.

A három fogalmazói állást szintén egyhangulag töltötték be. Megválasztották Balsán János, dr. Fráter László és Kránczy Kálmán tb. fogalmazókat.

A tisztviseleti állások betöltése után a közigazgatási bizottságban megüresedett helyekre választottak új tagokat illetve a régi tagokat újból megválasztották. E szerint a közigazgatási bizottságba beválasztották Fetszer Antal, Markovits Károly, Szunyogh Szabolcs, Telegdy József, Plathy Miklós bizottsági tagokat 2 évre, végül Pállay Lajost egy évre.

Végül a számonkérőszék jelentését vették tudomásul és rátértek a tárgysorozat további tárgyalására.

A miniszteri leiratokat, továbbá a törvényhatóságok átiratait az állandó választmányok javaslatai szerint elfogadták.

A Köröskaszárnya.

Wallner Odön megyei főügyész bemutatja a Köröskaszárnya eladására hirdetett pályázati hirdetményt és a beadott ajánlatokat. E szerint a legmagasabb ajánlat 103.000 korona volt. Ez az összeg azonban nincs arányban a telek tulajdonképeni értékével, különösen akkor ha tekintetbe vesszük, hogy a harmadik vashíd csakhamar készen lesz és akkor a forgalom nagy része ezen a részen bonyolódik le.

Különb: n a pályázat lejártá után már voltak újabb ajánlattevők, akik magasabb árat ajánlottak a kaszárnyáért. A hirdetett pályázat kedvezőtlenése abban is leli magyarázatát, hogy a pénzintézetek most magas kamattal mellett sem hajlandók egyelőre újabb kölcsönöket adni. A főügyész véleménye szerint leghelyesebb lesz, ha ma még nem dönt a közgyűlés, hanem megvárja a pénzpiac kedvező alakulását.

A kaszárnyaügy elintézésének elhalasztása mellett van a méltányosság is. A város ugyanis még nem gondoskodott a katonaság elhelyezéséről, meg kell tehát várni, míg a katonák részére alkalmas helyet találnak.

A közgyűlés a katonaság elhelyezéséig függőben fogja tartani az ügyet.

Végül még a berettyóújfalui földesi közut ügyét vette tárgyalás alá a vármegye. Az érdekelt községek ugyanis kérték, hogy a jelzett utat a vármegye vegye fel a törvényhatósági utak hálózatába.

Ertsey Péter dr. méltányosnak tartja a kérelem teljesítését annál is inkább, mert ez az ut fontos és nagy forgalmat bonyolít le.

A közgyűlés a kérelmet teljesítette.

A közgyűlés első napja ezzel véget ért.

FLEGMAN

új áruházát
megnyitotta,

melynek megtekintésére a
n. é. közönseget tisztelettel meghívja.

13 K 50

13 K 50

Urak figyelmébe!

„THE ROOSEVELT SCHOE“

férfi box fűzős, gombos, rendes
vagy amerikai alakban

kitűnő minőségű

Goodyear welt készítés

13 korona 50 fillér

kapható. — Egyedüli raktár

REICHARD áruháza

azégnél.

13 K 50

13 K 50

Oh Lövinger!

Te rossz zsidó vagy!

Szegény Lövingerné. Én sajnálom őt és ha önök ismernék őt és az ő részeges férjét a rossz méhkeréki Lövingert bizonyára önök is sajnálnák.

De hát ösmerjék meg. Erdemes megösmerni. Ez a Lövinger egy vándor kereskedő. Hetenként megfordul Szalontán és most is csak a pálinkának köszönheti, hogy felfordult Szalontán. Még pedig az Aradi-uton. Lassan kocogott a szamárral, számárhoz illő méltósággal és a kis talyigában vonszolta Lövingert és feleségét szül. Klein Bertát. Mindjárt megmondom, hogy honnan ismerem Lövingert.

Igen. Ez tegnap alkonyatban történt. Alig értek az aradi-ut végéig, a részeg Lövinger bánatában botjával nagyot ütött a szamár fejére, az pedig kijövé a béketüresből, belefordította a kocsit, illetve a Lövinger házaspárt az árokba.

Szegény Lövingernének eltört a karja és fájalmában csak annyit nyögött:

— Oh, Lövinger, te rossz zsidó vagy.

Majd küldeni akarta Lövingert, ja férjét orvosért.

De Lövinger tiltakozott, mondván:

— Hogy jössz te Lövingerné, Klein Berta ahhoz, hogy én ide az ut szélére orvost hívassak. Az 10 koronát kóstál és pedig a te hozományod, a szekér és a csacsi összesen nem ér nyolc koronát.

Lövingerné erre dühös lett és mérgében leadta férjének egész eletrajzát:

— Te egy rossz méhkeréki zsidó vagy. A nadrágodat is én vettem. Bánom hogy hozzád is mentem. A megboldogult öreg Klein Már bolond volt, hogy ilyen részeges zsidóhoz adott. Te... e, csapszék, te korcsmatöltelek! Te részeges malac!

A dolog kezdett érdekes lenni és én közelebb mentem a veszekedő házaspárhoz.

De méltatlankodva konstatáltam, hogy Lövingerné Klein Bertának nincs igaza, mert ő is tökrészeg.

Hát ez történt az Aradi-uton.

Maradó.

UJDONSÁGOK.

* **Papszentelés.** Tegnap reggel a püspöki rezidencia kápolnájában papszentelés volt. *Széchenyi* püspök alszerpappá szentelte a helybeli premontrei rendház egyik új tagját *Kravjansky* Miksa főgimnáziumi tanárt. Ma diakonussá, holnap pedig áldozó pappá fogja őt felszentelni a püspök.

* **Uj kanonok a csanádi székeskáptalanban.** A király a csanádi káptalanban megüresedett alapítványi kanonokságot *Pacha* Agoston tiszteletbeli kanonok, pápai kamarás és püspöki titkárnak adományozta.

* **Elmaradt az igazoló-választmány ülése.** Nagyvárad város igazoló-választmányának tegnapi ülésén kellett volna igazolni a legutóbb megválasztott városatyákat s elbírálni a *Láng* József megválasztása ellen beadott felebezést, valamint végleg megállapítani a város jövő évi viriliseinek a névjegyzékét. Az ülést azonban *Frankó* Endre betegsége miatt nem tartották meg. Mivel a következő napokban az igazoló választmánynak meg kell tartani az ülést, *Hlatky* Endre főispán más elnököt fog kinevezni az igazoló-választmány ülésének ve-

zetésére. Mint értesülünk, a főispán dr *Molnár* Imre jogtanárt nevezi ki ez alkalomra a választmány elnökévé.

* **Uj magyar báró.** A hivatalos lap egyik legközelebbi száma királyi kéziratot fog közölni, amely *Tallán* Béla országgyűlési képviselő, valóságos belső titkos tanácsosnak, volt földművelésügyi miniszternek és törvényes utódainak a bárói méltóságot adományozta örökösödő főrendiházi tagsági joggal.

* **Halálozás.** Mint őszinte részvétellel értesülünk özv. *Andriska* Jánosné, szül. *Márkutz* Ida tegnap hosszas szenvedés után meghalt. Az elhunytban *Tátray* Sándor feleségének édes anyját gyászolja. A család a következő gyászjelentést adta ki:

Andriska Irén és férje *Gligán* János és gyermekeik *Juliska* és *János*, *Andriska* Juliánna és férje *Tátray* Sándor, unokája *Márkutz* Ida és férje *Simon* Arnold, dédunokája *Barnabás* és az összes rokonok nevében legmélyebb fájdalommal tudatják, felejtethetetlen jó édesanya, anyós, nagyanya, dédjánya és rokon özv. *Andriska* Jánosné szül. *Márkutz* Idának folyó hó 10 én éjjel fél 12 órakor hosszas szenvedés után életének 63 ik évében történt gyász elhunytát. A megboldogult drága halott földi maradványai folyó hó 21 én délután fél 3 órakor fogtak a gör. kel. egyház szertartása szerint *Körös-utca* 11. számú háznál beszenteltetni és a központi temetőben lévő családi sírhelyen örök nyugalomra tételni. Mely vég tisztelettel az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1911. december 20. Aldás és béke poraira!

* **Lopják a fenyőfákat.** Egy ügyvéd feljelentést tett a rendőrségen, hogy tegnapi virradó hajnalra ismeretlen tettes, kertjében levő mintegy 15—16 éves fenyőfáját, derékba kettévágta s ellopta. Rendőrség a bűnvádi eljárást megindította. Ez esetről kifolyólag a rendőrség hírüladja, hogy a köztereken és sétatereken levő fenyőfák megrongálásától esetleg ellopásától mindenki szigoruan óvja magát, mert ha a múlt évekhez hasonlóan a csonkításokért tesz jelentést a városi kartsz, a rendőrség a lehető legszigorúbb megtorló eljárást fogja folyamatba tenni.

* **Autó és kerékpár-karambol Uri-utóban.** Tegnap este véres karambol történt Uri-után a posta épület előtt. Ugyanis a D 509. sz. háromkerékű automobil szembe ment egy kerékpárral, melyen *Boska* László aszfaltozó felügyelő igyekezett hazafelé. A posta épület előtt a két jármű egy irányban haladt s amikor a kerékpár az autó elől letért az autó is ugyanarra fordult s így megtörtént az összeütközés. *Boska* a kerékpárról lezuhant s az automobil alá került. A szerencsétlen ember súlyos sérüléseket szenvedett s a mentők szállították be a kórházba.

* **Rémes öngyilkosság.** Szabadkáról jelentik: *Kovács* Mária 16 éves leányt az atyja valami miatt megverte. A leány elkeseredésében megszkökött a szülői házból és a Tiszába akart ugrani. Anyja és testvére utánarohantak, a parton elérték, de a leány kitepte magát anyja és testvére kezei közül és beugrott a Tiszába. Az anyja, mikor látta, hogy leánya elmerül, ájultan rogyott össze. Most súlyos beteg fekszik.

* **Baltába zuhant.** *Sztolarik* József sólyomkői napszámos Sólyomkő község erdejében fát vágott. Munkaközben fölmászott egy fára, ahonnan lezuhant egy baltába esett, mely hátát felhasította. Súlyos sebeivel a biharmegyei kórházba szállították. Sérülése súlyos, de nem életveszélyes.

* **A Beöthy Ödön-utcai rablók elfogójának megjutalmazása.** *Grünstein* Samuel Beöthy Ödön-utcai fakereskedő tegnap 250 koronát adott át a rendőrségnek azzal a kérelemmel, hogy a kárára elkövetett rablás tettesinek elfogói között egyenlő arányban felosztassák és pedig akként a nagyváradit öt detektív 25—25 korona, összesen: 125 koronában részesüljön, a Fekete Jánost elfogó két budapesti detektív szintén 25—25 koronában, összesen: 50 koronában és két margittai csendőr, a *Bubuj* Pál és társai elfogói szintén 50 koronában részesüljenek. A rendőrség *Grünstein* kérelmét ily értelemben teljesítette és a pénzrendelkezési helyére juttatta.

* **Leesett a szalmás szekérről.** *Lazár* Virág székelylakos napszámosasszony ezélt 5 héttel egy szalmával megrakott szekérről leesett, fejével a kocsiudjára, mi által súlyos zúzódásokat szenvedett. Ma már állapota oly súlyos lett, hogy be kellett szállítani a biharmegyei kórházba. Sérülése életveszélyes.

* **Zsadányi rablás.** A zsadányi községi pénztár rablás ügyében a csendőrség befejezte a vizsgálatot. Az eddigi nyomozás alapján bebizonyosodást nyert, hogy rablásról szó sincs. A pénztáros maga volt a betörő. A pénztárból ugyanis 2000 korona hiányzik, amit a pénztáros maga költött el és hogy azt a szünetet adja a dolognak, mintha betörők jártak volna a község házában, bevverte a saját fejét, az orrát erősen dörzsölte, minek következtében erős orrvérzése támadt. Az álarcos rablómese tehát nem egyéb a pénztáros fantáziája szüleményénél. A pénztárost nem tartóztatták le.

x **Itt a vadászat!!** Ha élvezettel akar vadászni, úgy fegyverét és patron szűkségletét szerezz be szakembernél, mert nem mindegy az, hogy csak puská vagy patron legyen, hanem fontos, hogy az jó és szakértő által legyen készítve, ne hagyjuk magunkat félrevezetni hangzatos hirdetésektől, mert rendszeren később bánjuk csak meg, ha ilyeneknek felülünk. **Sauer**-féle fegyverek eredeti gyári árban árjegyzék szerint; továbbá a legelső rendű gyárosok fegyverei csak **LADÁNYI JÓZSEF** puskaművesnél kaphatók eredeti árban. M. kir. lőporáruda. Telephon 269. Nagyvárad Rákóczi-ut.

x **HA VALAKI szép és elegáns ajándék-tárggyal akar örömet szerezni, vegyen CZILLÉR IMRE újonnan be rendezett speciális fiók-üzletében Rákóczi ut 7. Szt. István-palota. Itt vannak a legszebb és legmodernebb ajándék-tárgyak, női pipere, férfi divat és női kézimunka különlegességekben.**

x **Csillár és főmáru gyártási telep: Nagyvárad Iroda s raktár Szt. János-u. 1. Bémer-tér 3. Telefon 556.** Készítik a legizlesebb kivitelben modern és stilszerű csillárokat, villamos, gáz vagy petroléumra. Átalakítások s régi csillárok galvanizálása; villamos motor, világitási és esengő berendezések a legolcsóbban. Kiváló tisztelettel **STERN ADOLF.** 33

x **Karácsonyi!!!** cukorka nagyvásár' Aszódinál **Kossuth-utca.** Szaloncukrok, figurák, csillárok, diszek, ezer és ezer-féle édességek karácsonyára nagyban és kicsinyben kaphatók lesznek. Nagyvárad, Sas-palota. **Telefon 635.** s **Cukorka királynál** Kert-utca országos hírű karácsonyi cukorka vásár egyedül csak Aszódinál.

x **Karácsonyi és Újévi imakönyvek, ifjúsági iratok, mesés könyvek, képeskönyvek, levélpapírok nagy választékban érkezők Benkő Arthur** könyv- és papirkereskedésének Rákóczi-ut 54. szám. **TELEFON 870.**

Rimanóczy műbutorgyár.

--: Állandó bútorkiállítás. --:

I. rendű tölgy és bükkfa parketta saját gyártmány.

Saját készítményű modern eszerp-kályhák állandóan raktáron. Elvállalja kályhák javítását.

Raktár és iroda: Rákóczy-ut, saját ház.

--: TELEFON: 796. --:

Költségvetés díjtalan.

Értesítés.

Van szerencsénk a mélyen tisztelt háztulajdonos urak becses tudomására hozni, hogy **Óváry Lajos kályhás fizletét** átvettük s az eddigi szolid alapon folytatjuk **ÓVÁRY TESTVÉREK**

cég alatt.

Kiváló jóságú modern és izléses kályháinkkal, pontos kiszolgálással és becsületes munkával óhajtjuk továbbra is mélyen tisztelt megrendelőink elismerését kinyerni s a boldogult elődünk által szerzett bizalmat továbbra is fentartani. A legdivatosabb és legegyszerűségeket.

cserépkályhák

állandóan raktáron vannak.

Javítási munkák a legrövidebb idő alatt eszközöltetnek. Nagybecsű megrendeléseiket kérve, vagyunk tisztelettel

Óváry Testvérek kályhás iparosok

[(Óváry Lajos utóda).]

Csengeri-utca 27. szám.

**ORSZÁGOS KÖZVETÍTŐ BANK
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG**

Nagyvárad, Rimanóczy-utca 9. I. em.

Kieszközl

törlesztéses és jelzálog kölcsönök,

Financirozza HÁZAK VÉTELÉT és ELADÁSÁT

és azokra, mint minden más ingatlanra a legmagasabb értékbecslés szerint GYORSAN OLCSONT folyósítat.

Tisztelettel értesitem Nagyvárad város és Biharmegye nagyrédmű közönségét, hogy az **1792-ik évben alapított**

ékszer-, arany- és ezüstmű üzletemet f. év december havábanteljesen **újjonnan berendezve** s a legkényesebb igényeknek megf. lelt. áruval felszerelve**nyitom meg a Bémer-téren**

újjonnan épülő özv. Kolosváry Sándorné házában. — Jutányos árak, szolid kiszolgálás, óriási választék. — Kérve a nagyrédmű közönség nagybecsű pártfogását. — Tisztelettel:

Kolosváry Sándor,

ékszerész, arany- és ezüstműves.

Ideiglenes helyiség Rákóczi-ut 5 Velszlovits-ház, az Orsoi-ya zarda templomával szemben.

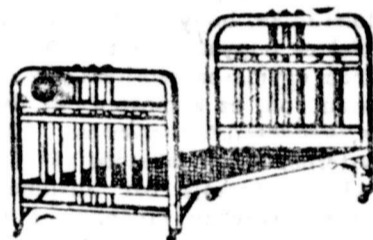
SZÍNHÁZ.**Heti műsor:**

Csütörtök: A szerelem gyermeke.
Péntek: Madarász.
Szombat: Dollárkirálynő.
Vasárnap délután félhelyárakkal: Arany ember, este: Szünet.
Hétfő délután: Iglói diákok, este: Artatlan Zsuzsi.
Kedd délután: Eszemadta, este: Kis gróf.

A szerelem gyermeke. Ma este harmadszor megy a nagyszerű drámai ajdonság: »A szerelem gyermeke« Bataille mesteri technikája, lebilincselő meseszövege a modern drámát kedvelő közönség nagy tetszését vívta ki, bizonyos, hogy az ajdonság mai, harmadik előadását is siker fogja koronázni.

Ünnep előtt. Két kedves, népszerű operett előadás lesz a hét végén. Holnap megismétlik az új betanulással fölelevenített »Madarászt«, szombaton pedig a »Dollárkirálynő« meggy részben új szereplőkkel. Vasárnap délután 3 órakor az »Aranyembert« játsszák a színházban fél helyárak mellett. Este a szent estén pihenőt tart a színház. A négy ünnepi előadásra jegyek már ma válthatók, a bérleők szombat délig jelentkezhetnek.

Vas és rézbutor

gyári raktári

Szek rényágy 3, matracal 20 korona

Sodronybetét 10 korona

Rézkarniss 4 korona

Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf

vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca 10 sz. Telefon 636.

S P O R T.

Halasztott disztorna. A nagyváradai premontrai főgimnázium »Testgyakorló Körének« folyó hó 23-ára tervezett disztornája, a jogászifjuságra ugyanakkor rendezett ünnepélye miatt 1913. január 14-ére halasztott el. A megváltott jegyek érvényesek maradnak.

EGYESÜLETEK.

A Katholikus Kör választmánya tegnap tartotta rendes havi ülését; jelen voltak: Karácsonyi János egyleti elnök, dr. Vucskics Gyula egyleti alelnök, Dus László világi alelnök, Imrik S. Zoltán, dr. Hoványi Gyula, Csobánczy Lajos, Schuch Károly, Balázsovich Jenő, Karger Sándor, Gécy Lajos, dr. Némethy Gyula, Vattay József, dr. Krüger Aladár, Sörger Bertalan, Bodnár János, Pekanovich Imre választmányi tagok és dr. Imrik Gusztáv titkár.

Az egyházi elnök bejelentette, hogy gróf *Széchenyi* Miklós püspök a Katholikus Kör részére karácsonyi ajándékkul 200 koronát adományozott, amit a választmány hálás köszönettel vett tudomásul.

A folyó ügyek letárgyalása, lapok rendezése, előadások, mulatságok rendezése stb. után két új tagot vettek fel.

IRODALOM.

Echegaray kitüntetés. Madridból jelentik, hogy a spanyol király *Echegaraynak*, »A nagy Galeotto« szerzőjének, az aranygyapjas rendet fogja adományozni. Ez a legnagyobb kitüntetés, amelyben író valaha részesült.

Gyermeknaptár. Az 1911. évi gyermeknaptár gazdag tartalma, díszes kiállítása és hihetetlen csekély — 10 fillérenyi ára mellett gyermekeknek alkalmas ajándékot képez. A címlapon, pompás színes kivitelben, alföldi tájkép látható, melyet gyermekek és háziállatok élénkítenek. A 64 lapra terjedő és 46 ábrával tarkított szöveget jelesebb íróink közül Benedek Elek, Gaál Mózes, Szabolcska Mihály, Szöllőssy Osskár, Tordai Erzs, Zempléni Árpád gazdagították közleményeikkel. A naptárak az Országos Állatvédő-Egyesületnél (Budapest, IX., Ernő utca 11—13.) rendelhetők meg legcélszerűbben postautalványon, mire ezek portmentesen küldetnek a megrendelő címére.

NYILTTÉR.**NEUMANN TESTVÉREK**

Üvegfestészeti és diszúvegezési műintézete.

Üvegcsiszoló és tükör árugyár.

NAGYVÁRAD, RÁKÓCZI-UT 55. SZÁM.

A főtisztelendő papság szives figyelmébe ajánljuk műtermünket

templom ablakok diszúvegezések készítésére, művészies és egyszerűbb kivitelben ólom keretbe foglalva.

CZÉGÜNK TÖBSZÓRŐSEN KITUNTETVE.

Telefon 1164.**TÁVIRATOK.****A király rosszul van.**

Budapest, december 20.

(Saját tudósítónktól.) A király náthához köhögés és szivgyöngeség járult. Álmoságban szenved és általános gyengeség mutatkozik rajta. Az udvari orvos két nap óta éjjel mellette van.

Öngyilkos gyáros.

Losonc, dec. 20.

Botha Pál gyáros ma felesége és gyermekei szemeláltára föbelötte magát és meghalt. Az öngyilkosság oka pillanatnyi elmezavar volt.

A szultán le akar mondani.

Konstantinápoly, dec. 20.

(Saját tudósítónktól.) A szultán és a nagyvezír közt folyt vita igen éles volt. A szultán állítólag kijelentette, hogy inkább lemond, semhogy az afrikai gyarmatokról lemondjon.

Japán és Mandzsúria.

Peking, dec. 20.

Japán egyre szállítja a csapatokat Mandzsúriába. Eddig több mint 100.000 embere van Japánnak Mandzsúriában. Uglátszik, Japán komolyan akar beavatkozni a kínai kérdésbe.

Megbüntetett nagykövet.

Pétervár, december 20.

(Saját tudósítónktól.) Csarikow nagykövetet a kormány vissza fogja hívni Konstantinápolyból. Ez lesz a büntetés, amiért alkalmatlan időben fölvetette a Dardanella-kérdést. Csarikow utódául Hartwiget emlegetik, aki most Belgrádban követség.

Öngyilkos gyermek.

Szolnok, dec. 20.

Ma itt Tóth Sándor egy 14 éves gyermek agyonlőtte magát. Az öngyilkosságnak az volt az oka, hogy a gyermek nem vehette feleségül azt a leányt, akit szeretett.

Végzetes sziklarepesztés.

Páris, dec. 20.

Nizza környékén dinamittal robbantják a hegyoldalt, hogy a tengerpart mentén elhúzódó utat kiszélesítsék. Tegnapi több dinamitpatron kellett elhasználni hamarabb robbant fel s nagy sziklatömegek zúdultak a munkásokra. Három ember meghalt, tíz súlyosan megsebesült.

Szerencsétlenség a fővárosban.

Budapest, december 20.

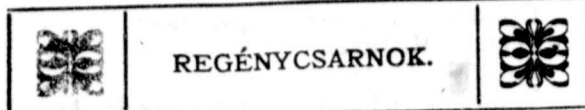
(Saját tudósítónktól.) Elter Dezső dr. kir. ügyész a feleségével a Városház-utcában sétált, ahol egy palota 4-ik emeletéről melyet most renováltak, egy állványdeszka leesett és a kir. ügyészt agyonütötte.

Gépkocsi szerencsétlenség.

Drezda, dec. 20.

Drezdában nagy automobil szerencsétlenség történt. Amikor egy sörshordókkal megrakott teher automobilvonat lefelé haladt a buxdorfiuton, az automobilhoz akasztott kocsi félrecsuszott és több az útszélen levő fát kitépett. A teljes sebességgel haladó automobil hirtelen megtorodott és a hozzá akasztott kocsihoz vágódott. A vonat három kísérője és az első sofőr súlyosan megsebesültek. A második sofőr agrázkódást szenvedett, míg a harmadik csak könnyebben megsebesült meg. A szerteguruló nehéz sörshordók több járókelőt súlyosan megsebesítettek. A szerencsétlenség színhelye romhalmazhoz hasonlított. Vas- és faalkatrészek és feltört

földtömegek hevertek mindenfelé. Egyes hordók több száz méternyi távolsáig gurultak.

HELÉN.

Irta: Schmidt Amália. — Fordította: N. M.

(Folytatás) 30

Rechteren grófné is, bár, legalább friss virágnak bizonyára nem vala többé nevezhető, hivatalos volt ezen ünnepéyre és mióta a meghívást megkapta, semmi egyébbe nem mulattatta Bruchlandot és Helént, mint ama különféle udvari-ünnepélyek leírásával, melyekben életében részt vett.

Es mennyi gondba került a ruhát megválasztani, s a nagy nap megérkezével, az öltözékét a delnő meglegedésére befejezni!

Ee végre mégis be volt az fejezve és Helén, ki nem volt udvarképes, tehát mára a kíséret kötelességétől fömentetett, igazi örömmel halgatta a távozó kerekék zörgését, melyek neki egy — három hosszú, keserves év után — egyetlen szabad estét ígértek.

Hogy mennyi van ezzel mondván, azt csak az érezheti, ki maga is volt ily függő állapotban és az állandó kényszernek nyomasztó voltát megkísérelte.

Hogy sietett fel, szobájába a szegény leány! Es fölérkezve, hogyan nézett körül mély lélekzetvételrel és hogyan örült e szerencsén, kezeit vidáman egymásba szorítva! Ez ismét a régi, vig Helén volt, ez a mosoly az övé vala és azt a kts, kedves öröm-szökélest, hány-szor látta Neuklvsternek ódon lakszobájában.

Helén kis szobácskájában, bár majdnem szegényes butorzata nagyban különbözött urnőjének fényes teremtől, mégis otthonos volt neki, mint a saját szoba kedélyes embereknek rendszeren lenni szokott.

Igyekezett is azt lehetőleg lakályossá tenni. Az ágyát rejtő szobamélyedés üvegajtájának és az egyetlen, keskeny ablaknak függönyei minden gondolható csinnal voltak felaggatva.

A régi butorok kék borítékai tiszták, a néhány kép jól rendezve, sőt még a régi szőnyegek hasadásai is nagy gonddal ki voltak javítva.

Mz ablak bőzött folyondárral borított rácsozat volt, az asztalon kristálytisza pohár, melyben primula-csokor terjeszti ki aranybarna kelyheit.

Helén a csokor mellé helyezte kis lámpáját és leült, kezeit az asztal szélén egyz másra téve.

— Ily boldog még nem voltam W... ben — mondá magában.

— Már most mit csináljak ma este? Ha barátaim volnának, kik érdeklődnek irántam, akkor ma szívből jövő, körülményes leveleket írnék... így azonban... — és egy kis sóhaj mégis kelt a leány keblén.

— Nem igen tudok senkit, kihez egy sort intézhetnék; az írásból tehát semmi sem lesz.

Doigozni fogok, míg Henrik elhozza a théámat, aztán olvasok, míg a grófné hazajön.

Igen, így jól be lesz osztva estém és az idő bizonyára nagyon is sebesen fog elroplni.

Ugy tett, amint elhatározta és himezni kezdett.

Eleintén igen sérény volt; de oly foglalkozás, mely sem nem szükséges, sem határozott céllal nem bír, hanem csak időtöltésül szolgál, komolyan senkit sem vehet igénybe.

Helén is nemsokára tapasztalta ezt; kezei tétlenül nyugodtak ölében és gondolatai mielőtt észrevette volna, már régen szobácskájában határain túl csapongtak.

Lassankint eltűnt vidámsága, melylyel kis szobájába lépett.

Finom arcának vonásain ismét a csendes szomorúság ama kifejezése ömlött, mely onnét, ritkán tűnt el; szeméi eleintén sokáig a semmiségbe bámultak, végre könyekkel teltek meg.

Ez által ismét magához tért.

Felssáritotta könyeit és biztatlag szóló magához:

— Nem, az lehetetlen; Miksa nem lehet oly szerencsétlen, mint én. Neki atyja van, ki őt szereti s méltán büszke rá; ő gazdag, tekintélyes, vannak barátai és ismerősei; nem lehet másképen: neki sokkal, igen sokkal boldogabbnak kell lennie, mint én vagyok. De semmit sem ér így magamban tételődni. Olivasi kezdék, ez jobb lesz.

Fölkelt, hogy könyvet hozzon, midőn az ajtó megnyílt.

— A théát hozza! Henrik! Hát oly késő van-e már? — kérdé csodálkozva.

— Nem, kisasszony! unokatestvére, Bruchland ur van itt és beszélni akar kegyeddel egy pillanattal, — volt a felelet.

A bejelentett személy a szobájában állt és a szolga eltávozott, mielőtt tudta volna Helén, hogyan történt mindez.

— Végre, végre, Helén, magadban találak! — kiáltott Miksa, közeledett és át akarta ölelni.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.**Gabona üzlet.****Borgida Béla és Társa jelentése.**

Budapesten

A gabonátörszén tegnap változatlan volt az irányzat. Készáru forgalom huszezer mázsa változatlan árák mellett.

Határidők sárlata:

Áprilisi buza (1912)	— —	11-77
Áprilisi rozs	— —	10-30
Áprilisi zab	— —	9-70
Májusi tengeri (1912)	— —	8-54

Budapesti értéktözsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókájának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	848.50
Osztrák hitelrészvény	— —	647.75
Jelzálogbank	— —	495.50
Leszámitoló és pénzváltó	— —	576.50
Salgótarjáni kőszén	— —	673.—
Közúti vasút	— —	817.—
Rimamurányi vasút	— —	676.50
Városi vasút	— —	428.—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala.

31192—1911. sz.

HIRDETMÉNY.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala, mint I. fokú iparhatóság ezennel közhírré teszi, hogy Rappaport Salamon által felállítani szándékolt kocsi- és gyártelep telepengedélyezése tárgyában f. évi december hó 28-ik napjának délelőtti 10 órájára a Köröspart 7432. hrsz. a. ingatlanra helyszíni tárgyalást tűzött ki, amely körülményről az érdekeltek oly figyelmeztetéssel értesítetnek, hogy esetleges kifogásaikat a helyszíni tárgyalás alkalmával adják elő, mert a későbbben teendő felszólamlások figyelembe vételére nem fognak.

Nagyvárad, 1911. december 9.

Gerő,
rendőrfőkapitány.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Körözspart, Lévy-palota.

Figyeljen az árakra.

1 üveg Odol	74 kr.	1 üveg Kerpel kézfimító	88 kr.	1 csomag szedeti illatkezes	1 frt 85 kr
1 > francia szájvíz	25 >	1 tégely Margit krém	40 >	1 illatkezes szappan borotva készlet	1 > 50 >
1 > száj szagtalantó	50 >	1 > Diana krém	65 >	1 valódi serte hajkefe	70 >
1 tubus dr Heyder fogerém	50 >	1 > Dianna szappan	65 >	1 dublé hajszkefe	20 >
1 > Thymol	20 >	1 drb Lechner puder	88 >	1 valódi serte ruhakefe	45 >
1 > Stomatia	20 >	1 > amerikai porcellán puder	1 frt 20 >	1 körömkefe	05 >
1 > tégely Odontin fogpaszta	55 >	1 üveg amerikai petzol	50 >	1 surolókefe óriási	20 >
1 drb Odontin betét	85 >	1 > Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt — >	1 surolókefe kisebb	10 >
1 üveg Pixavon	98 >	1 fekete champos	12 >	12 drb Royal angol cipő krém	96 >
1 üveg Bay Rum	85 >	1 rud rozsa Glycerin szappan	20 >	1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével	70 >
1 > Vera Viollette brillanin	80 >	8 drb francia ibolya szappan	50 >	1 > cipőfényesítő flanel	20 >
1 > francia brillanin	15, 22, 35 >	1 > Kielhauser ibolya glicerin szappan	28 >	1 > Jurigatem Zománc	80 >
1 > folyékony brillanin	50 >	1 > Speick szappan	28 >	1 matr vörös gumicső	60 >
1 > valódi dió olaj	15 >	1 > Windsor szappan	88 >	Egynegyed Ko Bruuz watta	85 >
1 > > > kivonat	75 >	1 tubus kaloderma	28 >		
1 drb bajszkötő	15, 20 85 >	1 > Baloderma kézfimító	20 >		
		1 > végtegely tejerém	20 >		

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját zsebének ellensége, ha személyesen meg nem győződik az árakról.

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökből!

FÉLIX-FÜRDŐ

téli és nyári gyógyhely. Európa leggazdagabb kénes hév víz forrása. Víz hőfoka 49° C. 17 millió liter víz mennyiség. Csúsz, köszvény, ischiás, izzadmányok és női betegségek ellen. 1909-ben 9200 beteg hagyta el gyógyultan, javultan a páratlanul határos fürdő gyógyforrásait. **Penzió rendszer október 1-től május hó 1-ig.** Elsőrendű ellátás, reggeli, ebéd, vacsora, fűtés, szoba világítás, egyszeri fürdés a Ferencz-fürdőbe pócróczozással hetenként 56 koronába kerül.

A Viktor szálló folyosója össze van kötve a fürdőkkel. A folyosókon lévő kályhák állandóan fűtve vannak. Bármilyen időben meghülés veszélye nélkül lehet a kurát eredménnyel használni.

Posta, távirat, interurbán telefon, állandó gyógyszerár a fürdő telepen. Prospektust küld az igazgatóság.

Legalkalmasabb

Karácsonyi ajándéknak

egy pár MOSKOVITS-féle czipő.

MOSKOVITS FARKAS és T^{SA} rt.

Bémer-téri és Kossuth-utcai 5.

(Gyárépület) fiókjában. Telefon 687.

A Nagyszabeni
Általános Takarékpénztár

■ Önyös amortizációs köl-
csönöket nyújt és konvertál
házakra, földekre és épít-
kezési célokra, előzetes
költség nélkül. Készéggel
szolgál felvilágosítással:

Breitenstein Frigyes,
Nagyvárad, Keskeny-utca 13. sz.
Telefon: 1054.

Dajkovits E.

fényirodájában
Sas palota

esküvői felvételek a leg-
diszesebb elrendezésben,
villany felvételei speciálitása
utólérhetetlen.

Feldstrick Kálmán

könyvkötészete és dobozgyártása
Nagyvárad, Rákóczi-ut Moskovits-ház
A Széchenyi étteremmel szemben.

Készít mindennemű a szakmába vágó munkát
a legegyszerűbb és a legdiszesebb kivitelben.
Nagyvárad-város, Biharvármegye, Magy. kir.
ítélőtábla, a Nagyvárad és vidéki M. kir.
Adóhivatalok, M. kir. honvéhadapródiskola
és a megyei összes főszolgabírók és kör-
jegyzők szerződéses szállítója.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.
Elvállal minden szakmájába vágó
munkát, u. m.: matt és fényezett
szobaberendezések, konyhabutorok
készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkáért jótállok.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

192

A Biharvármegyei Gazdák Áru és Hitelintézete rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona.

Elfogad takarékbetéteket, ha azok ál-
landók 5°-os kamatoztatásra, továbbá
folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb
feltételek mellett.

Leszámítol váltókat a legelőnyösebb ka-
mat mellett gazdálkodók, kereskedők és
iparosok részére és foglalkozik minden-
nemű bankszerű beszedésekkel (incassó)
olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, termé-
nyekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös
törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyó-
sit házakra és földbirtokokra. 161

Másolat:

Kereskedelemügyi m. kir. Minister. 83963—VI. D.
Valamennyi magyarországi törvényhatóságnak.

A fogyasztó közönség érdekeire való tekintet-
tel az 1891. évi XIII. t.c.z. 3. §-ában bizto-
sított jogomnál fogva megengedem, hogy a fo-
lyó évi december hó 24-ére eső vasárnapon,
az ipari és kereskedelmi elárúsítás és házhoz
szállítás, a magyar szent korona országainak
egész területén kivételesen **esti 5 óráig** aká-
dálytalanul végezhető legyen. Ez alól azonban
minden rendű irodai munka ki van véve, ezekre
tehát ezen intézkedésem nem terjed ki. A Bu-
dapest székesfővárost illetőleg érvényben álló
67456—1908. K. M. sz. rendelet intézkedéseit,
melyek szerint a székesfőváros területén a ka-
rácsony ünnepét megelőző vasárnapon az ipari
és kereskedelmi elárúsítás egész napon át min-
den korlátozás nélkül végezhető, jelen rende-
lem nem érinti. Erről a törvényhatóságot azzal
a felhívással értesítem, hogy intézkedésem tar-
talmát közölje a hatósága alá tartozó rendé-
szeti és iparhatóságokkal, valamint a közönség-
gel. Budapest 1911. december hó 6. Olvasha-
tlan aláírás.

Nagyvárad, 1911. december 17.

A másolat hitelül

Darabonth,
kiadó.

Bumbera István

papi- és polgári szabó
NAGYVÁRAD, BÉNYI-TÉR.

Ugy a helybeli mint
a megyei főtiszte-
lendő papság szál-
litója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Karácsonyi vásár!

Versenyen kívüli
olcsó árban kaphatók
órák és arany ékszerek
Szilágyi Géza és Tsa
ékszerésznél
Nagyvárad, Rákóczi-ut 4.

Helyi és vidéki telefon 630.

TATRAY és TSA RT.

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos
munkákat, vízvezeték és csator-
názási munkákat, gyárak teljes
berendezését, közelműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és
ekéket, magánjárókat és cement-
ipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavitó
műhelye.

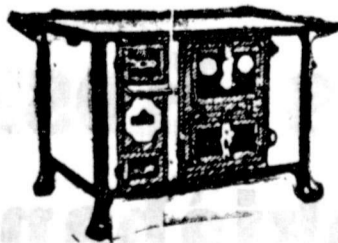
Műszaki gépészmérnöki iroda.

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszműlakatos ipartelepéhez

NAGYVÁRAD, Percses-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegárak állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Belépési felhívás.

A POLGÁRI TAKARÉK és SEGÉLY-SZÖVETKEZET.
Kossuth Lajos-utca 4. szám
1912 január 1-én megnyitja
17-ik évtársulatát.

Az igazgatóság ez uton felhívja Nagyváradi város és Biharvármegye t. közönségét az új évtársulatba való belépésre. A belépés tetszés szerinti száma törzsbetét jegyzésével történik, melyek mindegyike után hetenkint 1 korona fizetendő a szövetséget pénztárába. Vidéki tagok a befizetéseket postai osek útján is eszközölhetik. Az új évtársulat 3 évig tart, melynek eltelté után a tagok az általuk ekként megtakarított tőkét az elért haszoneredményben való arányos részesedés mellett megkapják.

A szövetséget célja, hogy tagjainak a heti befizetésekből tőkét gyűjtsön és hogy tagjai hitelnek, keresetének és gazdálkodásának előmozdítása céljából nekik olcsó és kényelmes kölcsönöket nyújtson.

Kölcsönök adatainak:

- a) a heti befizetések kilenctized része erejéig minden további biztosíték nélkül;
- b) ingatlanokra;
- c) elegendő biztosítékot nyújtó kézi zálogra;
- d) megfelelő kezesség mellett vá tóra, kötelezvényre. A szövetségetbe való belépés alkalmával törzsbetétenkint 50 fillér beirattási díj fizetendő és egy heti részlet befizetése után már mindenki megkapja törzsbetéti könyvecskéjét.

Az új évtársulatba belépők részére kölcsönök már most folyósíthatnak. *A kölcsönökről kiállított kötelezvények bélyeg- és illetékmentesek.*

A belépni szándékozók felkéretnek, hogy a felvétel iránt üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) mielőbb jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1911. december hó.

Tisztelettel

A Polgári takarékos és segélyező szövetséget igazgatósága.

**2—3 középiskolát végzett fiu
nyomdász tanulónak**

felvétetik

Szent László-nyomda
R.-T.-nál.

Telefon 1153. Interurbán Telefon 1153.

Hölgyek figyelmébe!!!

Igen kedvelt

Zsigmondy-fűző

remek, kipróbált és kedvelt jó szabásu egyenes Reform és csipő-fűző a hasat minden nyomás nélkül fűzi és a testnek remek formát kölcsönöz, a gyomrot szabadon hagyja. Kizárólag egyedül csak

Izsák Lidiánál

rendelhető meg. — Becses párfogását továbbra is kérve, teljes tisztelettel

Izsák Lidia

A Szigligeti-színház művésznőinek egyedüli fűzőszállítója.
 Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 1.

A Bihar megyei Gazdák Áru- és Hitelintézete r.-t. sertéshizláló telepén

kövér sertések

naponként reggel 6 órától, d. u. 6 óráig egyenként is a

napi áron kaphatók.

Lévai Márton r. t.

könyvnyomdájában egy tanuló
 könyvkötészetében egy tanuló
 vonalozó-intézetében egy tanuló
 doboz gyárában egy tanuló
 felvétetik.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletos szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Etvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,

lólámpák

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/2. lóerőtől minden nagyságban.

Fűszerelő telefonja 55. sz.

TARSOLY és RISZTÓ különlegességek vaskereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut. Minden vasárnap kirakat kiállítás.

Karácsonyi hétre

nagy árleszállítás!

Hogy igen tisztelt vevőimet olcsón és megelégedésre tudjam kiszolgálni, teljes kézimunka raktáram árát **leszállítottam.**

Minden hölgy

meggyőződhet, hogy ezen a karácsonyi héten *diszpárnáim, madeira himzéseim, kelina munkáim, gobelin munkáim mind tetemesen leszállított áron árusítom.* S miután üzletem speciálisan csak *kézimunka és rövidárukkal van felszerelve,* oly dús raktárt tartok, mint bármely fővárosi hasonszerű üzlet, az árak azonban *jóval méltányosabbak!*

Izlésem mindenkor elismerésre talált kézimunkáim megválogatásában!

Tátray Gusztáv

Rákóczi-út 4.